

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002866

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ на видачу диплома від 14.09.2026
№411/ОД

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравчук Марія Вікторівна

2. Mariia V. Kravchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1414-3681

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 2078 Право

Дата захисту: 25-08-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Теориторіальне управління Державної судової адміністрації в Чернігівській області

Код за ЄДРПОУ: 26295412

Місцезнаходження: вулиця Княжа, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15048

Повне найменування юридичної особи: Пенітенціарна академія України

Код за ЄДРПОУ: 08571788

Місцезнаходження: вул. Гонча, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Пенітенціарна академія України

Код за ЄДРПОУ: 08571788

Місцезнаходження: вул. Гонча, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.17

Тема дисертації:

1. Теоретико-правові та прикладні аспекти судового процесу при розгляді справ про адміністративні правопорушення
2. Theoretical, legal and applied aspects of the judicial process in cases of administrative offenses

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному теоретико-правовому аналізу судового розгляду справ про адміністративні правопорушення в Україні та аналізу судової практики, зокрема практичного досвіду дисертантки, а також визначенню проблем, що виникають у цьому процесі. За результатами дослідження судового процесу при розгляді справ про адміністративні правопорушення, порівняння повноважень суду та адміністративних органів у цих справах, визначення інструментів ведення судового процесу за положеннями Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) встановлено, що у процедурі притягнення осіб до адміністративної відповідальності місцевий загальний суд функціонально наближається до суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції, оскільки здійснює не перегляд рішення органу публічної адміністрації, а безпосередньо вирішує питання про притягнення особи до адміністративної відповідальності, та штучно (за допомогою судових механізмів, таких як атрибутка судової влади, застосування аналогії закону) намагається вбудувати процедуру притягнення до

адміністративної відповідальності в судовий процес. Як наслідок, у роботі обґрунтовано необхідність доктринального переосмислення природи судового процесу в такому провадженні, запропоновано концептуальні підходи до реформування відповідного адміністративно-деліктного законодавства. Розділ 1 «Теоретико-правові та історичні засади судового розгляду справ про адміністративні правопорушення та інституту адміністративної відповідальності» присвячено дослідженню генези компетенцій посадових осіб під час судового розгляду справ та інституту адміністративної відповідальності, розвитку судового процесу на території сучасної України, а також – загальним теоретико-правовим аспектам інституту адміністративної відповідальності у контексті судового розгляду. На основі міждисциплінарного підходу запропоновано авторську ретроспективно-функціональну концепцію формування адміністративної відповідальності, зміст якої полягає у такому: адміністративна відповідальність розглядається не як ізольований продукт сучасного адміністративно-деліктного законодавства, а як результат поступової трансформації різних історичних форм реагування на правопорушення – сакральних, звичаєвих, церковних, управлінських і судових – у самостійний публічно-правовий інститут. Ретроспективний характер цієї концепції полягає у простеженні генетичного зв'язку між ранніми формами деліктного реагування, історичними юрисдикційними інституціями та сучасною моделлю адміністративної відповідальності. Її функціональний зміст полягає у тому, що історичні судові та квазісудові інституції класифіковано не лише за формально-історичними ознаками, а за виконуваними ними функціями у сфері підтримання публічного порядку, вирішення конфліктів і застосування санкцій. Уперше здійснено функціональну типологізацію досудових інституцій, які існували на території України, на підставі чого виділено дев'ять основних типів історичних судів: звичаєві, вотчинні, копні, вічеві, феодалні, княжі, церковні, земські, магістратські. Це дозволило сформувати уявлення про мозаїчну й неоднорідну природу становлення вітчизняної судово-деліктної юрисдикції. Сформульовано нове визначення адміністративної відповідальності як трансгалузевого інституту публічного права. Поглиблено аналіз доктринальних позицій П. А. Фейербаха, О. Ф. Кістяківського та змісту перших нормативних актів щодо розмежування злочинів і проступків, з критичним переосмисленням їх філософських обмежень. Окрему увагу приділено концептуальному розмежуванню адміністративної та кримінальної відповідальності. Заперечено каральний характер адміністративної санкції через ідею винятковості державного втручання. У межах цього дослідження під каральним характером розуміється така властивість санкції або процедури її застосування, за якої основним змістом державного впливу є не відновлення правопорядку чи превенція, а заподіяння особі несприятливих наслідків, співмірних із публічним осудом її поведінки. На основі аналізу практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і французької моделі деліктів виокремлено та обґрунтовано категорію «адміністративних правопорушень із кримінальним характером», що охоплює правопорушення, які формально належать до адміністративних, однак з огляду на характер і суворість санкції, ступінь державного втручання та стандарти статті 6 Конвенції потребують особливого процесуального режиму. Обґрунтовано доцільність використання термінології «об'єктивна відповідальність» в адміністративно-деліктному праві для окремих складів адміністративних правопорушень у випадку пріоритетності факту порушення встановленого публічно-правового обов'язку над психічним ставленням особи до скоєного.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive theoretical and legal analysis of judicial consideration of cases concerning administrative offences in Ukraine and to the analysis of judicial practice, including the practical experience of the dissertation author, as well as to the identification of problems arising in this process. Based on the study of judicial proceedings in cases concerning administrative offences, the comparison of the powers of courts and administrative authorities in such cases, and the identification of the procedural instruments available to courts under the provisions of the Code of Ukraine on Administrative Offences, it has been established that, in the procedure for bringing individuals to administrative liability, a local general court functionally approaches the status of a subject of administrative-delict jurisdiction. This is because it does not review a decision of a public administration authority, but directly resolves the issue of bringing a person to administrative liability, while artificially attempting, through judicial mechanisms such as the attributes of judicial power and the application of analogy of law, to incorporate the procedure for bringing a person to administrative liability into

judicial proceedings. Consequently, the dissertation substantiates the need for a doctrinal reconsideration of the nature of judicial proceedings in this type of procedure and proposes conceptual approaches to reforming the relevant administrative-delict legislation. Chapter 1, «Theoretical, Legal and Historical Foundations of Judicial Consideration of Cases Concerning Administrative Offences and the Institution of Administrative Liability», is devoted to the study of the genesis of the competences of officials during the judicial consideration of cases and of the institution of administrative liability, the development of judicial proceedings on the territory of present-day Ukraine, as well as the general theoretical and legal aspects of the institution of administrative liability in the context of judicial consideration. On the basis of an interdisciplinary approach, the author proposes an original retrospective-functional concept of the formation of administrative liability. Its essence is as follows: administrative liability is considered not as an isolated product of modern administrative-delict legislation, but as the result of the gradual transformation of various historical forms of response to offences – sacral, customary, ecclesiastical, administrative and judicial – into an independent public-law institution. The retrospective nature of this concept consists in tracing the genetic connection between early forms of delict response, historical jurisdictional institutions and the modern model of administrative liability. Its functional content lies in the classification of historical judicial and quasi-judicial institutions not only by formal historical features, but also by the functions they performed in maintaining public order, resolving conflicts and applying sanctions. For the first time, a functional typology of pre-modern judicial institutions that existed on the territory of Ukraine has been developed, on the basis of which nine main types of historical courts have been identified: customary, patrimonial, kopni, veche, feudal, princely, ecclesiastical, zemstvo and magistrate courts. This made it possible to form an understanding of the mosaic and heterogeneous nature of the development of domestic judicial-delict jurisdiction. A new definition of administrative liability as a trans-sectoral institution of public law has been formulated. The dissertation deepens the analysis of the doctrinal positions of P. A. Feuerbach and O. F. Kistiakivskyi, as well as the content of the first normative acts concerning the distinction between crimes and misdemeanours, with a critical reconsideration of their philosophical limitations. Particular attention is paid to the conceptual distinction between administrative and criminal liability. The punitive nature of an administrative sanction is denied through the idea of the exceptional nature of state intervention. Within the framework of this research, punitive character is understood as such a property of a sanction or of the procedure for its application whereby the main content of state influence is not the restoration of legal order or prevention, but the infliction upon a person of adverse consequences proportionate to public condemnation of that person's conduct. On the basis of an analysis of the case law of the European Court of Human Rights and the French model of delicts, the category of «administrative offences of a criminal nature» has been identified and substantiated.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Кравчук М. Роль суду у справах про притягнення до субститутної відповідальності військовослужбовців Збройних сил України. Теорія і практика правознавства. 2021. № 19. Т. 1. С. 102-115.
- 2. Кравчук М. В. Компаративістський аналіз понять «правосуддя» та «адміністративна процедура» в аспекті розгляду справ про адміністративні правопорушення. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2022. № 3 (17). С. 39-52.

- 3. Ткаченко О. Г., Кравчук М. В. Ретроспективний аналіз відмежування порушень від злочинів та проступків за кримінальним законодавством Франції. Науковий журнал: Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра. 2023. № 1 (13). С. 136-147.
- 4. Kravchuk M., Tkachenko O. The role of procedure, proceeding and process in administrative and tort relations from the point of view of justice and the activity of public administration bodies. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 83: частина 2. С. 345-351.
- 5. Кравчук М. В. Функції суду при розгляді справ про адміністративні правопорушення. Актуальні проблеми правознавства. 2025. № 1(41). С. 202-208.
- 6. Кравчук М. В. Окрема ухвала як засіб судового контролю у справах про адміністративні правопорушення. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 4(34). С. 705-720.
- 7. Кравчук М. В. Межі розгляду справ про адміністративні правопорушення судами адміністративної юрисдикції. Економіка. Фінанси. Право. 2026. № 4. С. 68-71.
- 8. Кравчук М. В. Місце адміністративних проступків у адміністративній процедурі на стадії розгляду і вирішення справи. Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави: матеріали IX заочної Всеукраїнської науковопрактичної конференції (м. Чернігів, 17 червня 2022 р.) / гол. ред. О. М. Тогочинський; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів: Академія ДПтС, 2022. С. 82-85.
- 9. Кравчук М. В. Прогалини законодавства у судовому процесі при розгляді справ про адміністративні правопорушення. Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціально-гуманітарних та поведінкових наук в умовах воєнного стану : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25-26 квітня 2023 р.) : у двох томах. / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2023. Т. 1. С. 164-167.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; проекти нормативно-правових документів; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U002485

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Олександр Григорович

2. OLEKSANDR TKACHENKO

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5640-0906

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Пенітенціарна академія України

Код за ЄДРПОУ: 08571788

Місцезнаходження: вул. Гонча, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карелін Владислав Володимирович

2. Vladyslav Karelin

Кваліфікація: д.ю.н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6271-2447

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 22994521

Місцезнаходження: вул. Ломоносова, Київ, 03189, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мірошніченко Оксана Андріївна

2. Oksana Miroshnichenko

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0181-0879

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02125674

Місцезнаходження: вул. Гетьмана Полуботка, Чернігів, Чернігівський р-н., 14013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крупко Яна Михайлівна

2. Yana Krupko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000□0002□1578□2303

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Пенітенціарна академія України

Код за ЄДРПОУ: 08571788

Місцезнаходження: вул. Гонча, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пузирний Вячеслав Феодосійович

2. Viacheslav Puzyrnyi

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5692-2990

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Пенітенціарна академія України

Код за ЄДРПОУ: 08571788

Місцезнаходження: вул. Гонча, Чернігів, Чернігівський р-н., 14000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ніщимна Світлана Олексіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ніщимна Світлана Олексіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Назарко Світлана Олексіївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна